

Jak úspěšně předcházet nehodám

V evropské unii dojde každoročně k nehodám v zaměstnání vedoucím k 3 denní absenci u 5 milionů lidí, což znamená ztrátu přibližně 146 milionů pracovních dnů (1). Některé důsledky jsou trvalé a mají vliv na pracovní i mimopracovní život. Nehody spojené s prací se vyskytují ve všech oborech a zahrnují úrazy uklouznutím, zakopnutím, pády, padajícími objekty, ostrými a žhavými předměty a nehodami v souvislosti s vozidly a stroji. Přesto by se dalo mnoha **problémům předejít dobrým managementem.**

Náklady na zranění v zaměstnání jsou vysoké a zahrnují tyto položky:

- nemocenská podpora, platby za přesčasy, dočasná náhradní práce, předčasný odchod do důchodu, získávání nových zaměstnanců, přeškolení
- ztracený čas pro výrobu a obchod
- škody vzniklé podniku, na vybavení, materiálech, výrobcích
- čas strávený řešením nehod
- zvýšené náklady na pojištění, náklady na právníky
- snížená pracovní morálka

Riziko nehod je vyšší pro **malé a střední podniky (SME)**. Počet smrtelných nehod v podnicích do 50 zaměstnanců je přibližně dvojnásobný než u velkých podniků (2).

Zodpovědnost za správné řízení

Na základě nařízení Evropské unie zodpovídají **zaměstnavatelé** za bezpečnost a za zdraví svých zaměstnanců.

Nařízení 89/391 obsahuje všeobecnou **koncepti** pro management v oblasti zdraví a bezpečnosti, identifikaci rizika a prevence (3).

Nařízení bylo zavedeno **do státní legislativy**, která může obsahovat další požadavky.

Zaměstnavatelé mají povinnost stanovit rizika a uskutečnit praktická opatření pro ochranu zdraví a bezpečnosti svých zaměstnanců, vést záznamy o nehodách, poskytovat informace a školení, radit se ze zaměstnanci, spolupracovat a koordinovat svou činnost se smluvními partnery. Hierarchie důležitosti u prevence je následující: vyhnout se riziku, bojovat s rizikem při jeho vzniku, přizpůsobit práci pracovníkovi, nahradit nebezpečné činnosti bezpečnými, upřednostnit kolektivní opatření před individuálními. Zaměstnanci mají právo na získání informací o rizicích pro jejich bezpečnost a zdraví, o preventivních opatřeních, první pomoci a nouzových řešeních. **Zaměstnanci** mají za povinnost aktivně spolupracovat se zaměstnavatelem na zavádění preventivních opatření, mají dodržovat instrukce získané při školení a starat se o bezpečnost a zdraví vlastní i svých spolupracovníků.

Prevence při nehodách – základy úspěchu

Zdraví a bezpečnost vyžaduje vysoké **nasazení managementu**, dobré **zainteresování zaměstnanců** a dobře strukturovaný **systém managementu**.

Nasazení managementu

Management by měl řídit zdraví a bezpečnost pomocí:

- stanovení politiky a cílů pro zdraví a bezpečnost
- zajišťování implementace adekvátních zdrojů do politiky
- brání zřetele na zdraví a bezpečnost na všech úrovních managementu a rozhodování
- konzultací se zaměstnanci
- monitorování a kontrolou efektivitu politiky a celého systému

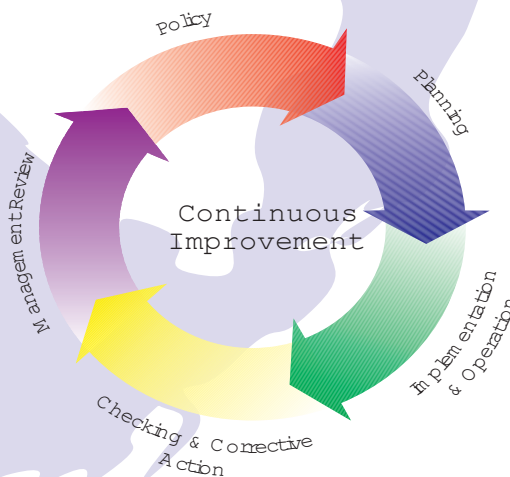
Nasazení zahrnuje například zavádění rozhodnutí do praxe, rozpravu o bezpečnosti na schůzích managementu, pravidelné obchůzky na pracovištích a spolupráce při zjišťování bezpečnosti.

Zainteresování zaměstnanců

Konzultace se zaměstnanci je povinná. Využití jejich znalostí pomáhá k ujištění, že nebezpečí byla náležitě identifikována a funkční řešení byla přijata. Důležitou roli hrají zástupci zaměstnanců. Opatření ohledně bezpečnosti a zdraví a zavádění nových technologií a produktů musí být konzultováno se zaměstnanci. Konzultace je užitečná pro ujištění se, že zaměstnanci jsou zainteresováni na procedurách pro zdraví a bezpečnost a na jejich zlepšování.

Management zdraví a bezpečnosti

Strukturovaný přístup k řízení zajistí úplné stanovení rizik, zavedení a dodržování bezpečných metod práce. Opakované kontroly zajišťují vhodnost opatření. Typický model řízení je znázorněn dole.

Politika – stanovuje jasné závazky, cíle, zodpovědnost a postup při organizaci

Plánování – určuje a stanovuje rizika vznikající z pracovních aktivit a jejich regulaci

- stanovení rizik a identifikace preventivních opatření
- identifikace uspořádání a organizace managementu potřebná k realizaci kontrol
- stanovení nutných školení
- ujištění se, že znalosti o bezpečnosti a zdraví při práci, dovednosti a odborné znalosti jsou dostupné

(1) nehody v zaměstnání v EU v roce 1996, Statistics in Focus, Theme 3-4/200, Eurostat.

(2) <http://europe.osha.eu.int/legislation> poskytuje odkazy k legislativě EU, k detailům ke směrnicím komise pro SME a pro oceňování rizika a k stránkám členských států, kde je možno nalézt zavedenou národní legislativu a směrnice

Stanovení rizik zahrnuje:

- identifikace nebezpečí – co špatného by se mohlo stát?
- posouzení, kdo by se mohl zranit a jak vážně, včetně zaměstnanců, smluvních partnerů a veřejnosti
- stanovení pravděpodobnosti, že se tak stane
- rozhodnutí, jak mohou být tato rizika eliminována nebo snížena – mohou být objekty, pracovní metody, zařízení nebo školení zlepšeny?
- stanovení priorit pro kroky založené na velikosti rizika, množství poškozených..
- implementaci kontrolních opatření
- dohled, kontrolu, že kontrolní mechanismy fungují
- zahrnutí konzultací se zaměstnanci do procesu a vytváření informací na základě výsledků při stanovování rizik.

Implementace a provoz – Zahrnuje uvádění plánů do praxe. To může znamenat: provádění změn v organizaci a pracovních postupech, pracovním prostředí; vybavení a používané produkty, školicí pracovníky a zlepšování komunikace.

Školení

Všichni zaměstnanci by měli rozumět tomu, jak pracovat bezpečně. Proto by školení mělo zahrnovat: vysvětlení co jsou rizika, následná opatření a nouzové postupy.

Školení by mělo být odpovídající a srozumitelné i pro pracovníky mluvící v jiném jazyce. Školení by měli absolvovat noví zaměstnanci nebo stávající zaměstnanci, pokud dojde ke změnám pracovních postupů nebo vybavení, při změně práce nebo při zavádění nových technologií.

Kontrola a posměňovací kroky – výkonnost by měla být monitorována. Je možno ji sledovat pasivně, např. používáním záznamů o nehodách nebo aktivně, např. na základě výsledků kontrol a auditů a na základě přehledů od zaměstnanců. **Vyšetřování nehod** by mělo identifikovat okamžité i skryté příčiny, včetně selhání řídicích struktur. Cílem je zajistit funkčnost systému a procedur a okamžitě uskutečnit nápravné kroky.

Přezkoumání managementem a audit - dovoluje zjištění celkové výkonnosti managementu. Vnější okolnosti se mohly změnit, např. byla přijata nová legislativa. Existuje rovněž možnost pro pohled do budouc

nosti, např. na změny obchodních struktur, vývoj nových produktů nebo zavádění nových technologií. Přezkoumání nehod by rovněž mělo zahrnovat výukové lekce na úrovni managementu. Audit zjistí, zda politika, organizace a systém skutečně dosahuje správných výsledků.

Kontrolní otázky

- Byly stanoveny jasné postupy a zná každý zodpovědnost svou a ostatních za zdraví a bezpečnost?
- Víte, co máte udělat, abyste vyhověli legislativě pro zdraví a bezpečnost? Pokud ne, jmenovali jste kompetentní osobu, která může poskytnout radu?
- Identifikovali jste hlavní rizika pro zdraví a bezpečnost a podnikli jste kroky pro jejich odstranění nebo redukci?
- Jsou vaše opatření pro údržbu pracovního vybavení na dostatečné úrovni?
- Vybavili jste vaše zaměstnance potřebným osobním vybavením pro nebezpečí, která nemohou být odstraněna jiným způsobem? Proškolili jste je pro jejich používání?
- Poskytli jste vašim zaměstnancům informace o rizicích a proškolili jste je o bezpečnosti práce a o nouzových postupech?
- Konzultujete otázky bezpečnosti a zdraví se svými zaměstnanci včetně změny v politice, pracovních postupech a vybavení?
- Vědí zaměstnanci, jak informovat o nebezpečných podmínkách a nehodách?
- Podnikáte okamžité kroky pro vyšetření nehod, selhání a uváděných problémů?
- Navštěvujete pravidelně pracoviště a kontrolujete, že zaměstnanci dodržují pracovní postupy?
- Máte systém pro prověřování bezpečnosti a zdravotní politiky a pracovních postupů?

Získávání více informací / reference

Více informací o správném řízení bezpečnosti je dostupná na stránkách agentury: <http://osha.eu.int>. Všechny publikace agentury je možno stáhnout zdarma. „Prevence zranění v souvislosti s prací“ je tématem Evropského týdne pro bezpečnost a zdraví při práci, která se bude konat během září 2001 a více informací je možno získat na <http://osha.eu.int/ew2001/>. Odkazy na stránky agentur členských států, kde je možno nalézt národní legislativu a směrnice:

<http://ie.osha.eu.int/> pro Irsko
<http://uk.osha.eu.int/> pro UK